

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Obligationibus Specialibus Certorum Statuum, De
Sacramentis In Genere, Et In Specie, Et De Censuris Et Irregularitatibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDXXXIV.

VD18 90392167

Q. 5. An Beneficarii omnes tenentur partem fructuum Beneficii, honestæ
sustentationi superfluam, impendere in pauperes vel alios pios usus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41032

enim communicat in parte Officii, quam non recitat, nisi ad eam attendendo. Unde in solemni Missa omnes tenentur audire attentè Evangelium, Epistolam, & alia quæ ab uno decantantur.

Controvertitur, an legitima sit consuetudo, quâ in quibusdam locis Canonici totum onus psallendi seu canendi imponunt Vicariis, vel Cantoribus conductitiis, ipsi verò certis temporibus adsunt. Certum est tales saltem teneri privatim Horas recitare; nam generalis est lex recitandi Horas, cui non satisfacit, qui tantum alios recitantes audit; item teneri Choro interesse tempore Officii cum devotione, & attentione: quòd si domi Horas persolverint, attendere more orantium, alioqui vana, nec religiosa esset illorum præsentia.

Q. 5. An Beneficarii omnes tenentur partem fructuum Beneficii, honestæ sustentationi superfluum, impendere in pauperes, vel alios pios usus.

Resp. Juxta omnes ad id sub mortali tenentur. Et quidem paucis exceptis etiam jure naturali, ita ut consuetudo in contrarium excusare non possit. Sed omnes penes Canonicos, ut ostendit Navar. & plurimi ne dicam plerique Theologi veteres cum Richard. S. Bonav. S. Raymund. S. Antonin. multique recentiores Turrian. Comitol. Layman. Gormaz, &c. Docent ad id teneri non solum ex

charitate, & Religione, sed etiam ex iustitia, ita ut si superflua omnia non impenderint in usus pios, teneantur ad restituendum pauperibus, vel aliis piis causis; ideoque non habere dominium omnium fructuum Beneficii absolutum, & liberum, sed gravatum onere iustitiæ superflua impendendi in pios usus.

Prob. 1. ex Patribus & Conciliis. S. Ambros. ep. 31. ad Valent. *Nihil Ecclesia sibi nisi fidem possidet. Hos redditus præbet, hos fructus. Possessio Ecclesiæ sumptus est egenorum.* S. Hier. in c. *Quoniam.* 16. q. 1. *Quidquid habent Clerici, pauperum est.* S. August. in c. *si privatum.* 12. q. 1. *Non illa nostra sunt, sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus.* S. Gregor. l. 5. Epist. 55. ait Patrimonium Ecclesiæ Romanæ esse res pauperum. S. Bernard. Epist. 2. ad Falcon. *Quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.* Ita alii Patres. Adde can. *Res Ecclesiæ* 12. q. 1. Conc. Gener. Nic. 2. c. 12. *Omnium Ecclesiasticarum rerum Episcopus sollicitudinem habeat, & dispenset eas tanquam Deo contemplante. Non liceat autem ei fraudare quidquam ex illis, vel cognatis propriis donare, quæ Dei sunt. Quòd si pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur.*

Conc. Gener. 8. cap. 15. decernit Ecclesiasticos redditus ad Ministrorum sustentationem, & ob escam pauperum, & peregrinorum sustentationem.

tatio-

tationem esse. Conc. Gener. Later. 3. cap. 19. dicit *Ecclesiarum bona, & Clericorum, & pauperum Christi usibus deputata esse.* Greg. IX. c. 16. de foro compet. ait: *Cum valde sit iniquum ea, quæ collata sunt pro remedio peccatorum Ecclesiis, vel relicta, aut eis iustis modis aliis acquisita, aliis usibus applicari.* Conc. Turon. An. 813. c. 10. *Rebus Ecclesiæ ita utantur, ut non propriis, sed ut sibi ad dispensandum commissis.* Ita loquuntur multa alia Concilia. Unde Conc. Paris. 829. adductis multis Canonibus, & textibus Patrum, ait c. 15. *Sicut igitur præmissa documenta declarant, non sunt res Ecclesiæ ut propriæ, sed ut Dominicæ, & à Domino commendatæ tractandæ.* adde S. Th. qui 2. 2. q. 100. a. 1. ad 7. ait: *Quamvis res Ecclesiæ sint Papæ ut principalis dispensatoris, non tamen sunt ejus ut Domini, & possessoris.* & q. 119. a. 3. ad 1. *Clerici sunt dispensatores honorum Ecclesiæ, quæ sunt pauperum, quos defraudant prodigè expendendo.*

Nec dicas Patres, & Canones loqui de bonis immobilibus: nam apertè loquuntur de bonis, quæ ad sustentandos Ministros Ecclesiæ, & alendos pauperes impendi debent. Constat autem nunquam Ministris licuisse bona immobilia consumere in suos, vel pauperum usus.

Prob. 2. Quia bona Ecclesiæ sunt ei donata à fidelibus ea intentione, & cum onere, ac pacto saltem implicito, seu tacito, ut impenderentur in cultum divinum, & alios pios usus,

scilicet, in sustentationem Ministrorum Eccle-
 siæ, & pauperum, in fabricam, Ornamenta
 Templi, &c. Nam 1. A Patribus, & Conciliis
 bona Ecclesiæ dicuntur vota fidelium, pretia
 peccatorum, bona Dei, hoc est, bona Deo
 consecrata, quatenus donata sunt tantum in
 ejus cultum, & usus pios ipsi gratos. Item Eccle-
 siæ Prælati dicuntur œconomi, & dispensato-
 res; non absoluti Domini bonorum Ecclesiæ.
 2. Fideles bona sua donando Ecclesiæ vole-
 bant opus salutare, meritorium, & Deo gra-
 tum facere, & illa Deo consecrare: quod non
 fecissent quoad partem superflua bonorum,
 si non dedissent cum onere, & pacto, saltem
 implicito seu tacito, ut in usus pios, & Deo
 gratos omnia impenderentur: nam non est
 opus pium dare Ministris Ecclesiæ bona illo-
 rum sustentationi superflua, ut de iis faciant,
 quod libuerit, & possint ea in usus profanos
 impendere. 3. Hæc intentio fidelium satis
 constat ex Patribus, & Conciliis. S. Ambros.
 l. 2. Offic. c. 22. dicit fideles Ecclesiæ Ministris
 probis sua obtulisse, ut per eos ad pauperes
 pervenirent. S. Thom. in Epist. 2. ad Corinth.
 c. 12. Lect. 5. ait. quod Principes & alii bona
 Ecclesiæ non dederunt Prælati propter se, sed
 propter pauperes: & ideo non dederunt eis, sed
 pauperibus. Prælati autem dantur tanquam
 pauperum dispensatoribus. Conc. Gener. La-
 ter. 2. c. 10. ait Decimas Ecclesiarum, quas in
 usus pietatis concessas esse Canonica demonstrat
 aucto-

auſtoritas, à Laicis poſſideri prohibemus. Conc. Aquisgran. an. 816. cap. 16. Res Eccleſiæ, ſicut à SS. Patribus traditur, & in ſuperioribus Capitulis continetur, vota ſunt fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum: fideles namque Chriſti amore ſuccenſi, ob animarum ſuarum remedium, Cœleſtis Patriæ deſiderium, ſuis propriis facultatibus ſandam locupletem fecerunt Eccleſiam; ut his & milites Chriſti alerentur, & Eccleſiæ exornarentur, pauperes recrearentur, & captivi redimerentur. Quapropter vigilanti ac ſolerti curâ providendum eſt his, qui ejus facultates adminiſtrant, ne eas in ſuos ſolummodo uſus convertant, ſed magis juxta poſſibilitatem rerum, Chriſto Famulantium, imo eorum in quibus Chriſtus paſcitur, & veſtitur, curam gerere penitus non negligant, &c. Conc. Valent. an. 855. c. 21. Quia cum ipſæ res Eccleſiæ à pijs & fidelibus Deo oblatae, juxta antiquorum Patrum ſententiam, nihil ſint aliud, niſi vota fidelium, patrimonium pauperum, redemptio peccatorum; ſi eas fideliter, & integre Eccleſiaſticis uſibus non defendimus, & in eos, qui obiulerunt, & in Deum, cui oblatae ſunt, graviffimo nos reatu implicamus: Conc. Tribur. cap. 13. Ideo danda (ſunt decimæ) ut Deus placeatur, & Miniſtri Eccleſiæ liberiores fiant ad ſpiritualis ſervitii expletionem, nec non ſecundum Statuta Canonum in ſuſtentionem pauperum, & reſtaurationem Eccleſiarum proficiant, &c. Omitto multa alia Concilia idem declarantia.

Neque

Neq; dicas ante erectionem Beneficiorum, quæ Octavo, vel Nono sæculo accidit, fuisse quidem obligationem Justitiæ impendendi superflua in usus pios; sed postea Ecclesiam instituendo Beneficia dominium eorum reddituum absolutum, ac liberum transtulisse in Beneficiarios, cum sola obligatione charitatis, vel religionis impendendi superflua in usus pios.

Nam contra est 1. Bona Ecclesiæ post erectionem Beneficiorum non amiserunt naturam, & conditionem boni merè Ecclesiastici, & Deo dicati, ideòque in usus pios impendendi. 2. Cum data sint à fidelibus solum in Dei cultum, & pios usus, imposita est obligatio perpetua justitiæ ea sic impendendi. 3. Posteriora Concilia de illis bonis loquuntur sicut priora, & dicunt ea esse bona Dei, impendenda in usus pios. Nam Leo X. constit. 7. approbante Conc. Later. 5. Statuit ut *Cardinales Ecclesiarum bona temerè non effundant, sed ea in piis & sanctis operibus exponant, quorum causâ magni & optimi redditus per Sanctos Patres statuti, & ordinari fuerunt.* Scilicet secundum naturam, & donationem illorum bonorum. Conc. Trid. sess. 25. c. 1. ait *omnino eis (Episcopis) interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ, consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant...* Quæ verò
de

de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscunque Beneficia Ecclesiastica tam secularia quam regularia obtinentibus observari, sed et ad S. Rom. Ecclesie Cardinales pertinere decernit. Conc. Mediol. I. sub S. Carolo. tit. 63. Et Sacrorum Canonum decretis statutum est, et SS. Patrum testimoniis celebratum, quae bona fidelium pietas Deo consecravit, ea vel illorum necessitatibus honeste sublevandis, qui Christi Ministri effecti essent, vel Ecclesiis reficiendis, earumque Ornamentis ad divinum cultum necessariis comparandis, vel pauperibus sustentandis addicta esse; siquidem ubi primum Ecclesiae bona esse ceperunt, eam naturam et conditionem consecuta sunt, ut in alium quam in sacrum, et pium usum eorum fructus converti nefas esset. Conc. Rothomag. an. 1581. de Monast. ait: Ne existiment Commendatarii sibi, Commendatum Monasteriorum regimen ad luxum, vel prodigalitatem, aut ad augendam rem suam, et consanguineorum familiam: sed ad piam, et justam alienarum rerum dispensationem, et quarum non habent proprietatem, Deoque de omnibus reddendam esse rationem. Idem habet Conc. Aquense an. 1585. & Conc. Burdigal. an. 1583. tit. 16. ait redditus Ecclesiae esse Dei proprios. & tit. 26. Peculium Christi sunt bona Ecclesiae Episcopis, Sacerdotibus, et Clericis, cum ad honestum vitam eorum subsidium, et spiritualis sumptum ministerii, tum ad pauperum alimentum, atque sustentationem tradita. Adde quod olim quarta pars reddituum Ecclesiae in illorum divisione

sione pauperibus assignata fuerit; nunc verò est permixta cum redditibus Beneficiorum; nam nullibi separata reperitur.

Dixi, cum onere & pacto saltem implicito, quatenus fideles sua bona Ecclesiæ donabant ad Dei cultum & animarum salutem; ideòque cum onere ut ea in usus pios ac Deo gratos impenderentur.

Obj. 1. Conc. Trid. sess. 22. c. 3. statuit, ut Beneficarii, qui servitium debitum in Ecclesia quolibet die statuto omiserint, non acquirant dominium Distributionum. Et Pius V. declarat non recitantes Officium non facere fructus suos. Ergo Beneficarii, qui rectè suo Officio funguntur, acquirunt dominium fructuum.

Resp. Acquirunt reddituum dominium, sed restrictum, & gravatum onere justitiæ impendendi superflua in pios usus, non autem absolutum, & liberum. Sic si darem alteri centum aureos ad peregrinationem cum onere erogandi id quod ultra necessariam sustentationem superfuerit; is acquirit dominium pecuniæ, sed gravatum; ideòque tenetur ex justitia superflua pauperibus erogare; & si non erogat tenebitur ad restitutionem. Similiter Beneficarii possunt dici habere dominium fructuum Beneficii, quia habent dominium partis necessariæ ad honestam sustentationem, & dispensationem superfluatorum in pios usus impendendorum; sed dominium illud est gravatum

vatum onere justitiæ impendendi superflua in pios usus: sicut hæres habet dominium hæreditatis cum onere justitiæ solvendi debita defuncti. Item qui bona fide pecuniam alienam suæ permiscet, fit Dominus totius cumuli, sed cum onere justitiæ solvendi alienam suæ permixtam.

Obj. 2. Ex communi Theologorum sententia, Clerici habent dominium absolutum, ac liberum partis bonorum, quæ necessaria est ad suam sustentationem: ergo & bonorum superfluorum.

Resp. Neg. C. Disparitas est quòd bona ad congruam Clerici sustentationem necessaria, ei data sint absolutè, cum solo onere rectè fungendi Officio spirituali. Quippe largitio bonorum necessariorum congruæ sustentationi Ministri Dei est pia impensa jam facta; pium est enim, & gratum Deo sustentare ejus Ministrum in ejus obsequium: sicut erogatio elemosynæ necessariæ sustentationi pauperis est pia impensa, & bonum opus, quamvis pauper ille postea malè uteretur hoc dono. At bona superflua Clerici sustentationi non sunt data absolutè, sed cum onere illa in pios usus impendendi: nam datio talium bonorum facta absolutè, & sine hoc onere non est pius usus, cum non sit opus pium & Deo gratum dare alicui bona superflua, de quibus possit pro libito disponere in quosvis usus, etiam vanos. Bona autem omnia Ecclesiæ sunt bona Deo consecrata,

grata,

crata, & data eâ solùm intentione, ut in pios usus impenderentur.

Obj. 3. Si ita est, Ecclesia non deberet tolerare consuetudinem in multis locis vigentem, qua Beneficarii de omnibus bonis suis testantur pro arbitrio, & qua consanguinei divites eorum bonis ab intestato succedunt.

Resp. Neg. Quia 1. Ecclesia ad vitandas perturbationes, & multas lites potest hujus obligationis observationem cujusque conscientiae relinquere; & sufficit ut c. 12. de testam. declaret, quod mobilia per Ecclesiam acquisita de jure in alios pro morientis arbitrio transferri non possunt; cum jam id de immobilibus declarasset. 2. Cum nullus praesumendus sit malus, nisi probetur; non est censendus Beneficarius donare consanguineis, vel impendere in usus profanos partem piis causis ex justitia debitam, sed tantum bona Patrimonialia, vel donatione, aut industriâ acquisita, vel suae sustentationi debita, quae parcius vivendo sibi reservavit. 3. Etsi constet partem aliquam bonorum piis causis esse debitam ex justitia, forum externum hoc tolerat ad impedienda multa mala, quae ex innumeris litibus orirentur, ob difficultatem discernendi superflua illa ab aliis bonis: sicut non dat actionem circa venditionem injustam, dum laesio non excedit dimidiam partem justii pretii. Et verò, ex communi, mortaliter peccant Beneficarii, si testentur de superfluis ad usus non pios; cur hoc

hoc Ecclesia tolerat? Cur talem dispositionem non irritat?

Ex dictis sequitur Laicos, qui sive testamento, sive ab intestato succedunt bonis provenientes ex Beneficiis, vel qui aliàs dono acceperunt, nisi sint pauperes, teneri in conscientia ad illa restituenda pauperibus loci Beneficii, vel aliis piis causis: nam testator vel donator non potuit, jus in illa transferre ad usus profanos, cum ipse illud non habuerit; nam *Nemo potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.* Reg. Jur. 79. in 6. Nemo enim dat quod non habet. Item qui aleam lucrati sunt aliquid notabile ex bonis illis superfluis tenentur *rem pauperum male partam restituere*, ut statuit Concilium Rhemense, An. 1583.

Not. 1. Ex dictis saltem patet beneficiarios teneri non solum ex charitate, sed etiam ex religione impendere bona superflua in usus pios, idque jure divino naturali; cum constet bona illa esse bona Deo dicata & ad ejus cultum data: ideoque si aliter impendant reos esse culpæ mortalis & sacrilegii: ac proinde etiam si non constaret peccasse contra justitiam, meritò ipsis in satisfactionem imponitur obligatio tantumdem ex bonis patrimonialibus restituendi piis causis, quantum ex Ecclesiasticis in usus profanos impenderit.

Not. 2. Clerici, qui pensionem Clericalem accipiunt, tenentur quoque superflua in pia

opera impendere: quia accipiunt illa ut Ministri Ecclesiæ, & cum onere illis bonis affixo. Item Commendatarii, cum subeant locum beneficiarii titularis in munere, jure & commodis, subeunt quoque eadem onera. Deinde bona Monasterii sunt bona Deo dicata: unde omnia ex natura sua, & ex vi donationis illorum debent impendi in pios usus. Religiosus verò habens Beneficium extra Monasterium, non unitum Monasterio, tenetur bona superflua impendere non in usum Monasterii, sed in usus pios in loco sui Beneficii, ut in subsidium pauperum, in fabricam, & ornamenta templi Parochiæ: nam ex jure & ex institutione Beneficii habet facultatem ac obligationem superflua in pauperes beneficii, & alios pios usus ejus loci præ cæteris impendendi. Quare illud, *quidquid acquirit Monachus, Monasterio acquirit*, non intelligitur de iis, quæ ex Beneficio acquirit, sed ex donatione vel propriâ industriâ.

Not. 3. Per congruam sustentationem intelligitur quidquid necessarium est ad victum, vestitum, & habitationem Beneficiarii ac personarum ei necessariorum, ad hospitalitatem exercendam, ad modicas aliquas donationes remuneratorias; uno verbo ad honestam ac convenientem cujusque vivendi rationem, ab omni luxu, & intemperantia alienam secundum cujusque Statum, Officium, Dignitatem, Ordinem, & qualitatem Beneficii. Quæ omnia

nia aestimari debent iudicio prudenti, & secundum consuetudinem piorum ac timoratorum ejusdem conditionis, & Sacros Canones de vita & honestate Clericorum, & regulam à Trid. sess. 25. c. 1. traditam, videlicet, *ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae, ac sanctae humilitatis exempla petere possint.* Quapropter non solum jubet, ut Episcopi modestam suppellectilem & mensam ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliqua vita genere ac toto ejus domo caveant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum praeferat.

Not. 4. Nomine piorum operum intelliguntur omnia opera misericordiae tum corporalia tum spiritualia. Item omnia quae ad Dei cultum & animarum salutem spectant; nam bona illa donata sunt non solum ad subveniendum necessitati corporali, sed etiam spirituali fidelium, & ad promovendum cultum divinum. Pauperes vero censentur ii, qui carent necessariis sive ad vitam, sive ad statum suum sustentandum secundum suam conditionem.

Porro locus Beneficii, caeteris paribus, anteponendus est caeteris: hinc si in illo sint necessitates extremae vel graves, illis statim subvenire debet Beneficiarius. Aliàs potest caeteris opitulari, modò communium necessitatum proprii loci non obliviscatur.

Sed an Clerici tenentur etiam sub mortali impendere in pios usus partem superfluum bonorum, quæ accipiunt ex Ministerio spirituali, ut administratione Sacramentorum, Concionibus, Sacrificiis, fungendo Vicaria temporali, &c.

Resp. Non pauci asserunt cum Innoc. in cap. Quianos. De testam. & Panormit. Quia I. ex jure non possunt de illis restari sicut de patrimonialibus, cap. 9. de testam. ibi: de his tamen quæ consideratione Ecclesiæ perceperunt, nullum de jure possunt facere testamentum. At talia sunt bona illa, quæ titulo Officii aut Ordinis percipiuntur. 2. Ex Conc. Namnetensi, c. 10. Presbyteri noverint decimas & oblationes, quas à fidelibus accipiunt, pauperum & hospitum & peregrinorum esse stipendia, & non quasi suis, sed quasi commendatis uti: de quibus omnibus sciant se rationem posituros in conspectu Dei, & nisi eas fideliter pauperibus, & his qui præmissi sunt, administraverint, damna passuros. Et Conc. Rhedon. an. 1273. c. 2. Quidquid habent Clerici (scilicet ut Clerici) pauperum est. idem habet S. Aug. sup. cit. 3. Ex S. Hier. l. 14. in Ezech. ad cap. 46. Qui ditior est Sacerdos quam venit ad Sacerdotium, quidquid plus habuerit, debet dare pauperibus... Ut reddat ea quæ Domini sunt, Domino suo. & ex S. Bern. Epist. 2. ad Fulcon: ubi generaliter ait: quidquid præter necessarium victum ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est. 4. Quia ejus-

ejusmodi bona sunt bona Deo consecrata, utpote intuitu religionis & cultûs divini, perinde ac bona Beneficiorum, data ad sustentationem Ministri, & alios pios usus. Nec fideles dant illam pecuniam ut mercedem operis, vel pretium laboris, (nam hoc esset Simonaicum, cum opus & labor sint spiritualia) sed ut necessitatis & subventionis stipendium, inquit S. Thom. q. 100. a. 2. ut scilicet Clerici habeant unde sustententur, & siquid supersit, in pios usus impendant, & pauperes alant pro suo officio. *Oblationes quæ à populo Deo exhibentur, ad Sacerdotes pertinent, non solum ut eas in suos usus convertant; verum etiam ut eas fideliter dispensent, partim quidem expendendo eas in his quæ pertinent ad cultum divinum; partim verò in his quæ pertinent ad proprium victum, partim etiam in usus pauperum, &c.* ait Idem S. Th. 2. 2. q. 86. a. 2. Et verò bona Ecclesiæ, quæ à Patribus dicuntur bona Dei, & in pios usus impendenda, nihil ferè aliud erant tribus primis sæculis sub Imperatoribus ethnicis, quàm pecunia & alia mobilia, quæ à fidelibus dabantur Clericis titulo ministerii spiritualis.

Q. 6. *An Clericus, qui habet bona Patrimonialia sufficientia, potest sibi sumere ex bonis Ecclesiasticis partem suæ sustentationi necessariam, & disponere de Patrimonialibus, perinde ac si careret Beneficio?*

Resp. Longè plures affirmant cum S. Antonin.